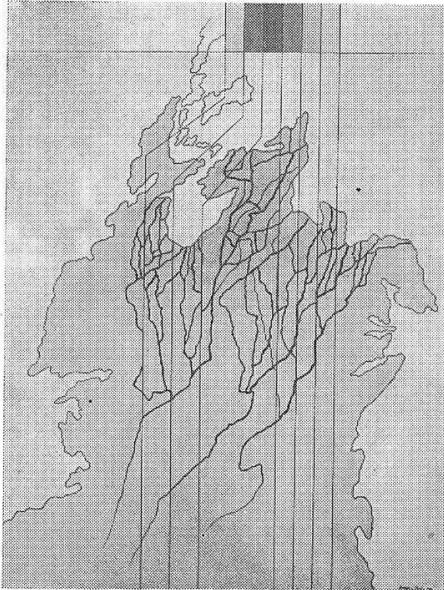

miha avanzo

stvari

KAKO NAPIŠEŠ PJESMICU

to ide baš ovako:

najprije nagomilaš
veliko mnoštvo stvari
predmete iz ormara
iz ladica sa štetnji
iz pisama iz naslova
i takve riječi
što su fine
i što se fino kažu:
pravica skazica
kapa s cofom
i draga djevojčica cvrkut
potom sjedneš za stol
potom sjedneš za pisaći stroj
i kažeš:
pjesmice rasprostri se

STVARI

na klipi je ruka
klupa je od drveta
a ruka je moja
vlasništvo je svjesno u punoj mjeri
hrapavost žilavost tvrdoča
pris(ut)nost drveta
jastučići prstiju dotiču drvenost
to je moja međa
do tu sežem
a dalje me nema više
samo sitne stvari
koliko vremena će se još tako
valjati po kutovima
možda će prespavati zimu
ili se pak u jesen
preseliti na jug

GLJIVATRATINČICA

i tako prevrćeš
s rukama
u džepovima
tratinčica
nu dodí gore
više glas s balkona
objed je već pripravljen
igri je kraj
a ti veliš
nije istina nije istina
kaže se:
gljivatrinčica

NABOR

Prokletstvo jer je toliko stvari još od prije
postelja s janitova happa
pa zora od godine tisuću
devetstopedesetidruge
zapis i zastor što se nabire nadolje

postelju čemo srušiti,
i zoru ali nešto kasnije
zapise čemo izbrisati
a zastor zapaliti

samo će nabor ostati potpunoma na istomu

MOJCA I

jedanput
ili dva puta tjedno
sjednjem pokraj mojce
znači
da sam pokrajmojcin
(da sam i da sam kao pokrajmojcin)
ona je moja krajmenka
ja sam njezin krajnenjenik

MOJCA II

ako velim: mojca
čini mi se
da je mojom
zanimala me ta njezina neobičnost
pola tu pola tam
poput prijelaza iz svjetlosti u tamu
ili iz glasa u tišinu
tako:
mojca, tvojca

Preveo sa slovenačkog
LJUBOMIR STEFANOVIĆ

šinković peter

tenis u jesen

ŽIČANA ŠIKARA

Pored jezera
u sobi jednog poljskog odmarališta-hotela u Poljskoj
posmatram
kako se senka prikrada po zidu
kako se koleba u neobičnoj i veseloj igri

ako bih otvorio prozore
laki zraci zaslepeli bi me

ako bih otvorio prozore
video bih iz tvrdave
lepu žičanu šikaru
usred kiše
a u vrtu užurbane dvorjane
u daljini mokri konji ržu
na travnjak-maramici je jesenja suza
fanfare najavljuju nečiji dolazak
miris toplog hleba

ako bih otvorio prozore
video bih žičanu šikaru
unutar toga sve je moje
o omeđenom prostoru sam se brinem
o svojim mukama ne govorim

častoljublje i dostojanstvo ne nalaze protivnika
o svemu ja odlučujem
i čula bi pesma
deo odvojen žičanom šikarom
je moj

TENIS U JESEN

Polako gasim cigaretu
čuvar pažljivo zatvara kapiju noći
samotne pesme koje se udaljavaju od veselja
teniske lopte lebde na sivom nebu
hladno-plava svita
zabrinjavajuća-užasna muzika
šta je sad
ostajući sam
vraćajući vlažne žice
od koraka do koraka
od cveta do cveta

Već je zora
ustao sam veoma rano
stigao je i prvi protivnik
uzalud trči
njegovo mučenje me interesuje samo
kao plesač na žici
koji poneki put ipak pogleda u zemlju

dan je veoma dug a ja sam još uvek na nogama
moji protivnici su već strašni pirati
ali se ne predajem

a zašto je ova borba odlučna
i godine prolaze ovako u jesen
a ja samo vraćam ove rutave teniske lopte
pravo u nebo

DVOBOJ ĆE OSTATI

Suparnici su se sporazumeli
da će se osvetiti uštrbu koji su učinili jedan
drugom.

Za to su angažovali dvojicu statista
koji su bili upućeni u svoje zadatke.

Suparnici su priznavali
da je dvoboј u suštini nepotreban, stvari
bi se morale na drugi način odmeriti

Sutradan u zoru suparnici su stajali okrenuti
leđima
jedan drugom. Zatim su odbrojali dvadeset
koraka napred.

Konstativali su da je šuma veoma lepa, i da
bi se mnogo bolje osećali na nekom drugom mestu.

Suparnici su se sporazumeli da će dobro
nišaniti i da

kod jednog ili drugog mora poteći krv.

Suparnici su se sporazumeli da za vreme
dvobaјa

mogu šetati, razgovarati ili loviti.

Priznali su da sadržaj knjige od dvadeset i
treće

strane unapred znaju, a ostale čitaju
samo iz čiste dosade.

Sa mesta dvobaјa suparnici su se kasnije
udaljili

različitim pravcima, jer to
ipak pristojnost nalaže.

U gradu su statisti izjavili
da je bilo samo lakših povreda.

Suparnici su znali
da je reč o dvostrukoj tragediji.

Preveli i prepevali sa madarskog
PETER ŠINKOVIĆ I ĐORĐE SUDARSKI RED

**milosav
slavko pešić**

o čemu mi to

NA STOLU LEŽI PISMO

Na stolu leži pismo snažni pečat puta
rasprostranjen kao prepravljena mapa, meri
rastojanje, vreme potrebno zaboravu, vaj!
sve je netaknuto i rukopis, stisnut, luta
kao kometa i ta svetlost kuca na dveri
našeg uma a mi čutimo uz laki drhtaj

stešnjeni jedno uz drugo, prisno; snažno
je to osećanje koje nas drži ili te ruke
što su već ukočene i vidno blede ali te
još uvek vrlo čvrsto (a to je sada važno)
drže kao da ćeš (užasno!) uteći od buke
koju stvara to pismo na stolu, zamislite

sasvim neočekivano i drsko (da!) prozbori
iz gornjeg desnog ugla tek primećeni žig
polazne pošte, umrljan, u neobičnom stavu
ovo kratko pismo, o oprostite, ko otvori
pročitaće mudrost i u njoj prejasni mig
koji kazuje: sve pripada mени i zaboravu

kao na stolu pismo snažni pečat puta

KAKO BIH TO REKAO ALI TAKO DA BУДЕ

Ne znam kako bih to rekao ali tako da буде
vrlo priyatno za uho, za nežni dodir sluha
što očekuje treptaj zraka kao nebesni veo,
produžetak tog puta, preda mnom, bez osude
je i dok lagano prolaziš van svakog dosluha
kojim te očekujem iz tajnog ugla, bled, ceo

i, čini se, tužan a ne shvatam zašto
je sve tako ali je tako i tako će biti,
izgleda, vrlo dugo, mnoge večnosti, duže,
i duže, govore aleje, laki dodir, o baštu
u kojoj sve uspeva i raste po niti
u nebu otvarajući rupice listovi kružne

vrlo spretno i to je, najzad, prava muškost
kojom se ponosi vrtlar i ti (iznenada!) u bašti
kraljica svega, dok ja, možda zbog toga,
mucam,

jer, o krajnjeg čuda, to je, doista, drskost
videti te nagu, nekažneno, kao u smeloj mašti
i na ulazu u vrt, po zgusnutom zraku, tihu
kucam a još ne znam kako bih to rekao ali tako da
bude

O ČEMU MI TO

Ti, ipak, moraš znati da je to, odavno, poznato
i da, govoreći o tome, ništa čudesno ne
otkrivam
što ne bi moglo da stane u priču o velikom
svetu

koji nas prati, podučava alhemiji, traži zlato
što, izgleda, nije postojalo (i, zašto da skrivam
pred tobom tu istinu, čak vrlo strašnu, a otetu

od samog vazduha što ga svako, posve smirenog,
kao gorki medikament, uz laki drhtaj, dozu
ne preveliku, kadšto se čini, pije) a često
i sami, poneseni, tražili, vrlo neodmereno,
napušteni od razuma; da, treba pamtiti pozu
što nas je činila preterano smešnim, umesto

kao što su nam govorili, a mi (biva) gajili
nade (jer godilo je, zar ne?), divno visokim
i važnim, da ničeg, od svega očekivanog, pak
— ma koliko se opirali i vrlo brižno tajili —
nije bilo, te nam preostaje da zamahom
širokim
(ako je snage) umesto glasom, kažemo: o ipak,
ipak!

I KAO DA SE NEŠTO ČUDESNO SA TOBOM ZBIVA

Ovo je (najzad) ta soba sa hiljadu tajni
što vrebaju svaki tvoj nesmotreni pokret
kojim se, iznenadno, trajno otkrivaš sva
a, ipak, u magli, neprisutna, u kolajni,
tvoj lik (blag, obojen žurno) lako zanet
rascvetava se u nebesa, otrgnut od tla

i kao da se nešto čudesno sa tobom zbiva
jer (sudim) drhtiš sva kraj te postelje
u kojoj naivno spava miris rima, svetlost
pratjena kao misao što se dražesno skriva
pred telom što je vazdušasto i mnogo belje
no što je, drzoven, usnuo tajnoviti gost

čije prisustvo, zbog toga, ubrzano treperi
lako dodirnuvši prekratki (umilni) san, tone
niz telo koje se, drhtajem, prelepo otkrilo
kao da između tebe i nepoznatog gosta meri
sve što se događa (a to je tren) tako dajući
okvire svemu što se u ovoj sobi nenadno zbilo

PRELJUBNA JESEN

Hodimo šumom i zveri nas motre
a pod nogama zlato; otvoren rukopis
prirode čeka na čitače blage ruke
mada ni nevreme ne može da potre
retke dolaske, rane odlaske, opis
lubitavi koja se događa bez buke

u tamnim kutovima šume. Tako se,
uostalom, sve zbiva: s razumom,
malom dozom neverice i ustupaka.
U nameri da uhodi nas primakao se
izuzetno bled (uzbuđen!) šumom
vrlo mlad mesec. Namera je opaka:

da, dok zagrljeni čutimo, iskoči
i iznenadi nas u zagrljaju i poljupcu
kojim se služimo (umesto neveštih reči)
priroda i ja. Neuk, kad na granu kroči,
i ona, krhka, prosu suze po mokrom rupcu
šuma se trže. Ta se rana, reče mesec, ne leči.

Počesmo da ga poštujemo. Više se niko nije s njim sprdao. Žene su se sklanjale od njega kao od najvećeg opasnika, i neke sebi nijako nisu mogle da oproste što su ranije prema novom svecu bile nestasne, gotovo bestidne. Sad smo mu svi nudili krov, ali ne više na tavanu, te najbolja odela, zvali ga za trpezu, metali ga u vrh sofre, iznosili mu pleću i najžeženiju rakiju.

Puče glas da je Gušavac bog. Došao je na zemlju da kuša ljudi. Pretvorio se u slugu, gušom se unakazio, živeo među nama, video našu nedelu, i sad nas kažnjava, svakom po svojoj zasluzi.

— Oprosti, oprosti, gušavi bože! — šapali smo.

Otkud mu moć da zna za ljudska nedela, pitali su smeliji Gušavca.

Ne može — veli — da kaže. Ako bi rekao, moći bi nestalo. I ponovo, bi se zlo napati u našem selu.

Neko je primetio da je njegova moć stigla onog dana kada je i on, s crvenim petlom, koji mu se ispod pazuha migoljio kao njegova guša, došao sa vašara iza devet sela. Taj se petao brzo odomačio i ogazdio među našim kokoškama. Koliko se on vrzmao oko kokošaka, toliko se i Gušavac motao oko petla. I tako: petao i kokoške kokodaču, a naš spasitelj, naš sluga, čuči kraj njih, sav se pretvorio u uho, katkad se namrači kao nebo pred kišu, katkad nasmjeje grohotom, kad lud na brašno. Mi mu se nismo ni smejavili ni čudili, jer čuda su kod nas počinjala da bivaju svakodnevna, obična.

Tako z vesmo u dobru koje nas je snašlo.

Ali, posle oduševljenja nasta muk. Morali smo da pazimo šta radimo, da se čuvamo od svakog greha i nedela, i sitnjeg i krupnjeg. Nismo smeli iz tuđe baštine ni krastavac ni jabuku da uberemo. Pribojavali smo se da kažemo za suseda i poznanika da je ružan ili glup, jer dobroj i čestitoj ljudskoj prirodi — gorovio je Gušavac — tuđe je ružiti nekog kad je već bog to učinio. O prolećnim praznicima i svetkovinama, opjeni prirodom i vinom, ustezali smo se da pružimo ruke pod suknju tudim ženama, devojkama i udovicama, koje su nas željno, a tužno posmatrale. Nismo smeli, da bismo ostvarili svoju ljubavnu žudnju, da ih lažemo, da ih na nepošten, lukav način primoravamo da pred nama otvore svoje duše i tela kao cveće latice pred kišu. Sve je to bio greh, sve je to — po našim zakonima — bilo tuđe dobroj i blagoj ljudskoj prirodi.

Neki ne izdržaše, lakše ili teže ogrešiše, Gušavac ih otkri, i oni sami odoše iz sela, ili ih mi proteramo, kako to naši običaji nalažu. I nismo ih sažaljevali: štaviše, svetina se silno radovala dok su posramljeni, pračeni psvokama, drvljem i kamenjem, odlazili iz vilajeta.

Zapanjismo se, kad posle izvesnog vremena, primetisemo da se selo prepolovilo, da je čak više onih koji su zbog raznih grehova, sitnijih ili krupnijih, raskučeni otišli u beli svet. Na um nam je, krišom i bojažljivo, dolazila jedna misao, koju nikom, ni za živu glavu, nismo smeli da izgovorimo: »Ako bi se bog zasata vratio na zemlju, od sveta ništa ne bi ostalo. Možda je bolje da naš spasitelj uopšte ne silazi s neba.«

Nismo umeli više da se ponašamo, izgubili smo smisao da razlikujemo šta je dobro, a šta zlo, plašili smo se svakog svog postupka, svoje reči, svoje misli, svoje senke. Nad nama

je tako nepodnošljivo visilo nevidljivo Gušavčovo oko, kao vatreno sunce nad glavama umornih žetalača.

Ko zna šta bi se desilo (ili u selu nikog ne bi ostalo do čudotvornog Gušavca, ili bi ga neki odvažniji silom uklonio), da nekoliko seoskih momaka ne zatekoše u jednoj štali, privučeni neobičnim kukurekanjem crvenog petla, našeg sveca na gomili s jednom snašom, kojoj je muž bio za nekim poslom po belom svetu. Još se više zaprepastiše, gotovo okameniše, kad videše da se naš spasitelj zagrcnu i ostade mravat među golim ženskim nogama.

Šta se desilo, ispričala je snaša:

— Bi li malo? — rekla je jedne mesečeve noći, raskopčane bluze i zadignute suknje, kad je ugrabilo priliku da sa čudotvorcem bude nasamo, unoseći mu u lice belinu svog tela. Ne iz ljubavne žudnje — kako je tvrdila — već što je osećala da on nije nikakav svetac već obični varalica.

Seoskom nadničaru voda je navalila na usta i guša mu se nadula, kao svinjsko puvalo. Zaboravljajući na greh, omamlijen toplim, belim ženskim telom, prionuo je, kao junac uz plast, uz bestidnu snašu.

I tako, on je živeo s njom i delio pravdu, a da to mi nismo znali.

A snaša ga često priupitivala: otkud mu moć da zna ko greši i dušu prila.

— Ako ti kažem, umreću odmah. Onda me više nikad nećeš ljubiti, nikad — gorio je Gušavac.

Snaša mu nije verovala, a i niti joj je bilo stalno, izgleda, do nakaznih poljubaca. Stalno se oko njega lackala i oblizivala; pa mu zapretila da će sve reći mužu, pa čak počela i ljubav da mu uskraćuje — što je njemu, izgleda, najteže, padalo.

I tog kobnog dana Gušavac ne odoli i ovo joj ispriča:

Vraćajući se sa vašara, nabasao je na vaturu iz koje se čula piska. U vatri je bila zmija. On je izvadi motkom. »Nagradiću te za tvoje dobro delo. Biraj šta hoćeš!«, kaza zmija. »Nemušti jezik«, odgovori joj on kao iz puške. »Poklanjam ti petlu koji zna sve jezike kojim govorili bilje i rastinje, a ti će znati njegov govor. Kažeš li nekom da znaš nemušti jezik, umrećeš odmah«, reče mu zmija i izgubi se u šipražju.

Cudna zverka nije ga prevarila. Na putu je našao crvenog petla čije je kukurekanje razumeo. Preko njega je saznavao šta se događa u selu.

Tek što je to ispričao, začulo se — po tvrđenju snaše — zloslutno kukuriranje, slično onom kojim pevci u ponoć najavljuju dołazak vampira. U isto vreme u štalu su banuli momci. Gušavcu je pena izbila na usta.

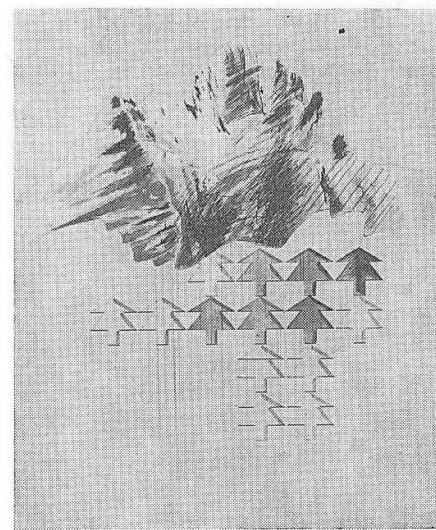
Nevernu snašu, i pored toga što nas je oslobođila napasti, proteramo iz sela. Ne toliko što nismo verovali njenoj priči već što po našim običajima takva kazna čeka sve žene koje prevare muževe.

Istog dana zaklasmo sve petlove, pa i Gušavčevog. Napravismo od njih sjajnu gozbu. Naknadno se i opisemo, žešće nego o najvećim praznicima. A kad pada noć, lukaviji i lepsi, udariše po ženama, udovicama i devojkama, pazeći da u gustoj pomrčini što bolje prikriju svoje slatke grehe.

Beše to luda, nezaboravna noć.

A Gušavac, kao oličenje pravde, osta da živi u priči koja je naročito oživljavala u zlim vremenima.

govori ko si da si

MLAKI ZAKLON

U mirisu čorbe
Nabujoao stan
Metvica i biber
Otkupili grad

Oštiro piće trlja
Nagorela nepca
Opada lak s lica
Viri mlada dlaka

Opijen začinom
Truli prag polako
Mreža isparenja
Suče mlaki zaklon

GOVORI KO SI DA SI

Napregnuto čekanje
Dug šarenog javi
Govori makar iz sna
Govori ko si da si

Ljubljeno čudo okasnilo
Čudašće sa uvojkom
Korak ti prekratak
Iz uva raste zelenilo

Drhti, pupi po danu
Vene, suši se u noći
Govori makar iz sna
Govori ma ko da si